

“Vliegtuigen boven Lochem”

Onze oud-plaatsgenoot Herman Beumer heeft zijn herinneringen aan de oorlog opgeschreven. Hoe de beruchte ‘Slag om Arnhem’ en de gevolgen daarvan in Lochem beleefd werden, is in het volgende fragment te lezen dat aan vermeld boekje is ontleend.

‘De bevrijding staat voor de deur,’ was het gerucht dat eind augustus 1944 de ronde deed. Onder de volwassenen voelde je een grote opwinding: de oorlog zou nu wel gauw voorbij zijn.

Op 6 juni waren de geallieerden in Normandië geland. Ik kan me nog herinneren hoe oom Jacob op mijn verjaardag, op 24 juni, verslag deed over wat hij had gehoord. Hoe zwaar er was gevochten door de Engelse en Amerikaanse troepen om een bruggehoofd te bouwen en de Duitsers terug te dringen. Die berichten had hij via de radio van de *BBC* en *Radio Oranje*. Ik herinner me dat ik ook een keer mocht meeluisteren naar zo’n uitzending. Het was een spannende aangelegenheid. De burens hadden een kruidenierszaak. In de winkel zat iemand in een hoekje te kijken of er ook een Duitser of een NSB’er aankwam. Je moest voortdurend op je hoede zijn. De buurman nam me mee naar boven, naar de zolder. Daar zaten al een paar mensen. De radio werd aangezet. Je hoorde eerst muziek, toen vertelde een krakende stem over het front. Hoe de Duitsers aan het front in Noord-Frankrijk waren teruggeworpen. Ook vertelde men over de vorderingen van het Rode Leger in Rusland en Polen. Aan het slot van de uitzending werd het *Wilhelmus* gespeeld. Gesterkt gingen we weer naar beneden. ‘Herman, beloof je dat je hier met niemand, maar dan ook met niemand over zult praten,’ zei de buurman. Dat beloofde ik, ik zou zwijgen als het graf.

De geallieerden slaagden erin de Duitsers stapje voor stapje terug te dringen. Vaak werd er zwaar gevochten, veel soldaten verloren het leven of raakten ernstig

gewond. Eind juli forceerden de geallieerde legers een grote doorbraak in Noord-Frankrijk. Parijs werd op 25 augustus bevrijd. Brussel en Antwerpen volgden. In grote wanorde trokken de Duitsers zich terug. Toen kwam het nieuwsbericht dat Breda al had gecapituleerd. Dat bleek later een foutieve melding te zijn. Op zondag 1 september kwam het bericht dat Britse en Amerikaanse parachutisten bij Arnhem en Oosterbeek waren geland. Deze operatie – “Market Garden” in het vakjargon – werd een ramp. Duitse tankdivisies lagen in de buurt en verdreven de dappere Britten en Amerikanen. Tevergeefs hadden ze geprobeerd de brug bij Arnhem te veroveren en te behouden. Helaas kwamen de Amerikaanse tanks uit het zuiden niet op tijd. De brug bij Arnhem was voor de geallieerden ‘een brug te ver’.

Dat wisten we ‘s maandags nog niet. ‘s Avonds ging ik met opa Beumer naar de Nieuwstad, de belangrijke winkelstraat buiten het oude centrum. Daar zagen we Duitse soldaten die gejaagd heen en weer liepen. Daar stonden vrachtauto’s en ook boerenwagens. Ook NSB’ers, deze landverraders kwamen uit een winkel-pand van een NSB’er en stapten in de vrachtauto’s. Soldaten in afgedragen uniform liepen rond, op de vlucht. Ze wilden naar hun *Heimat*, hun vaderland. Er was geen sprake meer van de *Endsieg*; de eindoverwinning bestond alleen nog in het hysterisch gebrul van de *Führer*.

Nieuwsgierig stonden we daar te kijken, een grote groep Nederlanders. Opa zei: ‘Kijk goed, Herman, daar gaan ze, de Duitsers en die NSB’ers. Vergeet het niet.’

De mensen die daar stonden, keken zwijgend, ze verbaasden zich en verlustigden zich in het schouwspel. Geen luide opmerkingen, de angst zat er nog in.

Opeens trad een Duits officier naar voren en riep: ‘Ga naar huis. Naar huis zeg ik.’ Hij pakte zijn revolver en schoot in de lucht. Het geluid weerkaatste tegen de huizen. De toeschouwers schrokken. ‘Wegwezen’, was de boodschap. Snel liep ik met opa een zijstraat in. Over de brug, door de Blauwe Torenstraat naar huis.

Wat zou er de volgende dag gebeuren?

Het boekje “Vliegtuigen boven Lochem” is bij boekhandel Lovink te koop voor € 12,50

Mocht u verder geïnteresseerd zijn dan kunt u ook de website raadplegen: www.hermanbeumer.nl